

Sprawozdanie komisji szpitalnej

o wniosku Wydziału krajowego w sprawie zarządu zakładu chorych
w głównym szpitalu Lwowskim.

Wysoki Sejmie !

Szpital powszechny we Lwowie, także głównym zwany, założonym został przez Cesarza Józefa II. podczas pobytu jego we Lwowie w r. 1783. Od samego początku istniały w nim trzy osobne oddziały: chorych, położnic i obłąkanych; w roku 1785 przybył czwarty, t. j. zakład kliniczny. Szpital ten pomieszczonym został w gmachu fundacyi wychowawczej Głowińskiego.

Wszelkie miejscowe fundusze, dla chorych przeznaczone, głównie zaś rozmaite zakordonowe fundacye, przekazanemi zostały temu szpitalowi, który otrzymywał nadto zasiłki ze Skarbu Państwa, i od Stanów.

Główną dążnością Rządu było jednak utworzenie osobnego funduszu szpitalnego i przekazanie miastu obowiązku utrzymywania szpitalu.

Po długoletnich rokowaniach w tej mierze rozporządziła kancelarya Nadworna dekretem z dnia 19. sierpnia 1816 do l. 16.129 z mocy Najwyższego postanowienia z dnia 13. sierpnia 1816, że dla pokrycia ówczesnego rocznego niedoboru podwyższa się od dnia 1. listopada 1816 taryfa myt na rogatkach miejskich o ²⁵/₁₀₀ na rzecz szpitalu, i zaprowadza się legata przymusowe, natomiast zaś ustaje roczny zasiłek ze Skarbu Państwa w kwocie 4.200 zlr. uiszczany, jak tylko przeznaczone dochody wystarczają na pokrycie wydatków szpitalnych.

W skutek najwyższego postanowienia z dnia 1. grudnia 1817 rozporządziła kancelarya Nadworna, dekretem z dnia 4. grudnia 1817 do l. 28.919 podział wszystkich pod zarządem władz politycznych zostających, a własne fundusze posiadających, zakładów dobroczynnych na cztery klasy, o ile ich cele:

- a) z ogólnem celem państwowem w bezpośrednim i koniecznym związku zostają, — lub
- b) na korzyść pewnej prowincyi, albo też
- c) pojedynczych miast czyli miejscowości przeznaczone są, lub nakoniec
- d) tylko jako prywatne zakłady, stosownie do woli fundatorów administrowane są pod opieką rządu.

W razie niedostateczności własnych zasobów przyznano pierwszym trzem klasom takich zakładów prawo do pomocy, a to: zakładom państwowym ze skarbu Państwa, zakładom prowincjonal-

nym z dochodów prowincyi, zakładom gminnym zaś z zasobów dotyczącej gminy. W sprawozdaniach z dnia 16. stycznia 1818 do l. 68.424 i z dnia 2. maja 1818 do l. 8846 przedstawiło Gubernium wpawdzic, że powszechny szpital Lwowski za zakład prowincjonalny uznać należy. Kancelarya Nadworna nieprzeczyliła się jednak do tego wniosku, i uznała w dekretach z dnia 22. października 1818 do l. 22.981 i z dnia 11. lutego 1819 do l. 2675 zakłady położnic i obłąkanych za państwowe, a zakład chorych, czyli właściwy szpital po wyłączeniu powyższych oddziałów, za zakład lokalny, nie oznaczywszy jednak bliżej, czy tem wyrażeniem zamierzała uznać go za zakład prowincjonalny, czyli też za gminny miasta Lwowa.

To nadanie odmiennych charakterów oddziałom powszechnego szpitalu Lwowskiego wywołało potrzebę podzielenia majątku szpitalnego pomiędzy rzeczony trzy oddziały. Podział ten dekretami kancelaryi Nadwornej z dnia 14. grudnia 1820 do l. 35.381 i z dnia 22. lutego 1821 do l. 3721 w ten sposób przeprowadzonym został, że właściwy majątek szpitala przyznano w $^{125}_{195}$ częściach zakładowi chorych, w $^{56}_{195}$ częściach zakładowi obłąkanych, a w $^{14}_{195}$ częściach zakładowi położnic, dochody zaś z myta i z przymusowych legatów, jako czysto lokalne, wyłącznie zakładowi chorych.

Co do zarządu rozporządziła kancelarya Nadworna dekretem z dnia 9. września 1824 do l. 26.903, że magistrat nie ma mieć wpływu ani na dyscyplinarne, ani na ekonomiczne sprawy powszechnego szpitalu i połączonych z nim zakładów, jedynie ze względu na obowiązek pokrywania możliwego niedoboru zakładu chorych z funduszków gminnych miasta Lwowa, udzielić należy magistratowi preliminarze tego zakładu do przejrzenia i poczynienia uwag.

Powyżej przytoczone postanowienia ponowionemi zostały w reskrypcie Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 19. stycznia 1854 do l. 15.236. Reskrypt ten stanowi następujące zasady:

- 1) Zakład chorych we Lwowie jest zakładem lokalnym, pozostaje jednak pod bezpośredniem kierownictwem Gubernim.
- 2) Majątek i dochód dla tego zakładu przeznaczony, nie może być ani uszczuplonym, ani zakładowi odjętym; piąta część myta i legata przymusowe pozostają i nadal wyłącznie dla zakładu chorych przeznaczonemi.
- 3) Wszelkie koszta za chorych z prowincyi do zakładu oddawanych zwracać będą chorzy lub osoby do tego legalnie obowiązane, a w razie niemożności konkurencyje obwodowe. Chorzy Lwowianie nie będący w stanie ponoszenia kosztów, bezpłatnie leczenia być mają, o ileby inne osoby lub korporacye nie były obowiązane do ponoszenia tych kosztów.
- 4) Jeżeliby własne dochody zakładu chorych na pokrycie wydatków nie wystarczały, obowiązana jest gmina miasta Lwowa do pokrycia niedoboru; dla tego ma prawo przecierania rocznego preliminarza zakładu i czynienia uwag.

Konkurencyje obwodowe pokrywały koszta pielęgnowania ubogich chorych w publicznych powszechnych szpitalach; miasto Lwów jednak, równie jak inne miasta posiadające lokalne szpitale, nie było wciągniętem do konkurencyi obwodowej, miało owszem prawo leczenia bezpłatnie swoich ubogich w powszechnym szpitalu Lwowskim, a płaciło z własnych funduszków za swoich ubogich leczonych w zamiejscowych szpitalach powszechnych. Gdy Ministerstwo spraw wewnętrznych dekretem z dnia 6. marca 1855 do l. 6382 rozporządziło, że obowiązek pokrywania kosztów pielęgnowania ubogich chorych, leczonych na publicznych powszechnych szpitalach przejść ma od 1. listopada 1855 z konkurencyi obwodowej na fundusz krajowy, miała Rada miasta Lwowa, że fundusz krajowy również obowiązany jest do ponoszenia od 1. listopada 1855 kosztów pielęgnowania ubogich chorych Lwowian leczonych w Lwowskim zakładzie chorych. Obowiązek tego zakładu do bezpłatnego leczenia ubogich chorych Lwowian nie opierał się bowiem, wedle przytoczeń Rady miejskiej, na fundacyi, lecz wypływał z natury jego, jako lokalnego zakładu. Nadto uznawała Rada miejska wyraźnie i dobitnie obowiązek miasta do pokrywania z własnych funduszków miejskich, możliwych niedoborów będących wynikiem zarządu tego zakładu. Na tych podstawach żądała Rada miejska, ażeby fundusz krajowy wypłacił zakładowi chorych

w powszechnym szpitalu Lwowskim koszta pielęgnowania ubogich chorych Lwowian od dnia 1. Listopada 1855. Ministerstwo stanu orzekło jednak dekretem z dnia 12. czerwca 1864 do l. 7782, że fundusz krajowy dopiero od dnia 1. listopada 1861 i to tylko tę nadwyżkę kosztów pielęgnowania ubogich chorych Lwowian w rzeczonym zakładzie ponosić winien, która pokryta nie zostanie miejscowymi dochodami, t. j. piątą częścią myta i legatami przymusowemi.

Dekretem z dnia 20. czerwca 1864 do l. 10.067 odrzuciło Ministerstwo Stanu rekurs miasta Lwowa przeciw zawezwaniu Namiestnictwa z dnia 8. stycznia 1864 do l. 45.146 do pokrycia niedoboru spowodowanego przebudowaniami w powszechnym szpitalu Lwowskim, bez porozumienia się i bez udziału reprezentantów gminy za potrzebne uznaniami.

Gdy na podstawie dekretu Ministerstwa Stanu z dnia 25. września 1862 do l. 4160 powszechny szpital Lwowski i zakład chorych, część jego stanowiący, w wyłączny zarząd Wydziału krajowego oddanym być miał; widziało się Prezydium Namiestnictwa spowodowanym streścić w jednym akcie wszelkie postanowienia określające stosunek miasta Lwowa do rzeczonego zakładu, i wydało reskrypt z dnia 22. sierpnia 1866 do l. 6997, który przytacza, iż ten stosunek wyżej powołanemi dekretemi ministeryalnemi z dnia 12. i 20. czerwca 1864 do l. 7782 i 10.067 w ten sposób uregulowanym został, że fundusz krajowy ponosić ma koszta pielęgnowania ubogich chorych Lwowian, niepokryte własnymi dochodami zakładu, gmina miasta Lwowa zaś resztę niedoborów wynikających z zarządu tego zakładu, — następnie, że wspólny zarząd i ścisły związek tego zakładu z innemi oddziałami powszechnego szpitalu Lwowskiego, które w międzyczasie z państwowych, krajowemi stały się, równie jak wysokość kosztów pielęgnowania ubogich chorych w tym zakładzie, z funduszu krajowego wypłacanych były powodami, dla których wymieniony zakład zostawał poprzednio pod zarządem władz rządowych, a dla których równocześnie przechodzi pod wyłączny zarząd Wydziału krajowego, — że roczne preliminarze zakładu równie jak dotąd miastu do przeliczania i przedkładania uwag udzielonemi będą, nakoniec, że w obec stanu rzeczy w ten sposób ustalonego, odpada potrzeba przeprowadzenia komisyjnych rozpraw w tym kierunku. Ten reskrypt gminie miasta Lwowa do rąk Przełożonego magistratu doręczonym został, a gmina nie wniosła przeciw niemu rekursu.

Po wydaniu tego reskryptu przystąpił Rząd krajowy do ukończenia rokowań z Wydziałem krajowym o oddanie Reprezentacji krajowej, a odnośnie Wydziałowi krajowemu, jako zawiadowczemu i wykonawczemu organowi Wysokiego Sejmu, między innymi także zarządu powszechnego szpitalu Lwowskiego. Przy tem zawarowano wyraźnie, prócz wyżej określonego stosunku do gminy, — między innymi także, iż Wydział krajowy zachowa cele i przeznaczenie zakładów, będących oddziałami szpitalu, aktem fundacyjnym lub ustawami oznaczone, niemniej statuta, dyrektywy i normowane urządzenia, a to tak długo, pokaż w drodze konstytucyjnej nie zostaną zmienione. Mianowicie w normowanych urządzeniach właściwego zakładu dla chorych, który nie należy do kategorii zakładów krajowych, żadna zmiana nastąpić nie może bez poprzedniego porozumienia się z władzą krajową.

Pod tymi warunkami objął dnia 1. października r. 1866. Wydział krajowy zarząd zakładu chorych będącego przedmiotem niniejszego sprawozdania, i zdał o tem sprawę Wysokiemu Sejmowi; co Wysoki Sejm przedewszystkiem przekazał komisji wybranej do zbadania czynności Wydziału krajowego, a następnie wraz ze sprawozdaniem tej komisji na posiedzeniu dnia 27. grudnia 1856. odbytem do wiadomości przyjął.

Tym sposobem objęła Reprezentacja krajowa zarząd zakładu, wprowadzając własny majątek posiadającego i znaczne dochody pobierającego, którego niedobory jednak gmina miasta Lwowa pokrywać jest obowiązana. Komisja szpitalna podziela w tej mierze zupełnie zapatrywanie Wydziału krajowego, że taki stosunek jest nienaturalnym i nieodpowiednim, i że dobro zakładu wymaga, ażeby go jak najspieszniej usunąć.

Rokowania czy to o oddanie miastu zarządu tego zakładu, czyli też o uznanie go za zakład krajowy, będą musiały być nietylko z miastem ale także z rządem przeprowadzonemi.

Komisya szpitalna wnosi przeto w myśl sprawozdania Wydziału krajowego z dnia 12. września 1871. do l. 12.635.

Wysoki Sejm raczy powziąć uchwałę pod A]. dołączoną.

A].

We Lwowie dnia 29. września 1871.

Horodyski,
przewodniczący.

Paweł Skwarezyński,
sprawozdawca

A].

Uchwała

Sejmu Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem księstwem Krakowskiem

z dnia . . . . .

w sprawie zarządu zakładu chorych w powszechnym szpitalu Lwowskim:

Wydział krajowy przeprowadzi rokowania z Rządem i z miastem Lwowem o oddanie zakładu chorych w powszechnym (głównym) szpitalu lwowskim w zarząd gminy miasta Lwowa, lub też o uznanie go za zakład krajowy, i przedłoży Sejmowi wynik tych rokowań do zatwierdzenia.

Wskazywanie

Wskazywanie

Wskazywanie

Wskazywanie

Z drukarni Instytutu Stauropegiańskiego; Lwów, 1871,
pod zarządem St. Huczковского
